

naturaligvis vanskeligt at sige. Det er ganske vist, at en enkelt Rigsdagsmand kan forsikke, at dette nu er Tilfældet, ligesom han kan forsikke, at disse Adresser den Gang vare komne frem paa en forskert Maade, at de have virket overordentlig skadeligt, og at der er dannet en stor Kløft imellem Menighederne; altså dette er muligt; men den ærede Rigsdagsmand maa ikke tage mig ilde op, at jeg siger, at det, at han udtaler det, ikke er noget Bevis derpaa, og der foreligger for Øvrigt Intet i den Henseende, som tyder hen derpaa. Naar den ærede Rigsdagsmand anførte et Exempel, der laa ham nærmest, nemlig hvad der skete i Nyslinge, forekommer det mig, at dette var et noget uheldig valgt Exempel; thi det, at man ogsaa i Nyslinge Menighed i sin Tid var meget ilde stemt imod denne Valgmenighedslov, saaledes som den ærede Rigsdagsmand nu antydede — hvilket ogsaa var mig bekendt. —, men at man senere fuldstændig har forsonet sig med den, viser dog ikke Andet, end at Valgmenigheden meget godt har kunnet trives ved Siden af Sogmenigheden, netop under den Form, som fremkom ved Loven, ifølge hvilken der opførtes en særlig Kirkebygning for Menigheden, som samlebes om den — Nazareth-Menigheden, tror jeg, den kaldes — og hvorefter den fik sin egen Præst, som sandelig ikke var nogen ung Kandidat. Dette er i alt Fald ikke noget Bevis for, at der, hvis man var gaaet en ganske anden Vej, hvis der havde været Spørgsmaal om, at den skulde have indordnet sig med Sogmenigheden og skulde have benyttet Sognekirken, var kommet det samme Forhold frem som det, der nu lykkeligvis er kommet tilstede; det er umuligt med nogen Bestemthed at sige, at dette vilde være sket. Man ser, hvad der er sket under bestemte givne Forhold, men man kan umuligt sige, hvad der vilde være sket under andre Forhold. Jeg tror derfor endnu, det maa siges, at der er Grund til at antage, at Stemningen paa mange Steder er en saadan, at Valgmenigheder i den Form, som det første Forslag antyder, paa hvilket det ærede Medlem dog ikke engang sætter saa megen Pris som paa det Andet, vilde afstedkomme Misligheder, der vilde skade den smukke og gode Udvikling af Valgmenighedslivet, hvorpaa jeg for mit Vedkommende sætter Pris, og som i en ikke ringe Grad er kommen frem. Det er vel blevet sagt, at der ikke er kommet Meget frem i denne Retning; men man har jo dog udtrykkelig erkjendt ved Sagens tidligere Behandling, at Valgmenighedsloven ikke blot vilde komme til at udøve Indflydelse i de Menigheder, hvor den kom til Anvendelse, men ogsaa ved den blotte Mulighed af, at den kunde komme til Anvendelse. Jeg tror derfor, det kan siges, at Stemningen er for Sagen, saaledes som den nu er stillet, men at denne Stemning, dersom man vilde gaa ind paa de her foreslaaede Forandringer, vilde lægge afgjørende Indbring i Veien, i alt Fald saa betydelige Ind-

bring, at jeg ikke tror, Loven vilde komme ud. Naar en æret Rigsdagsmand spurgte om min Mening, kan jeg sige, at jeg tror tilstrækkelig at have udtalt, at jeg finder det rigtigt og forvarligt at blive staaende ved den Bestemmelse, der findes i Lovforslaget, og det af forskjellige Grunde, men navnlig af Hensyn til denne Stemning, og fordi jeg ikke ønsker at komme til at bidrage til, at en Tilstand, der nu har vist sig god og heldbringende, skulde forvandle sig til det Modsatte; dette er selvfølgelig et væsentligt Moment. Det forekom mig, at et æret Medlem (D. Hansen) yttrede, at man om 5 Aar atter vilde komme tilbage til dette Spørgsmaal; jeg veed ikke, om jeg har hørt feil i saa Henseende, men en saadan Ytring vilde jo i alt Fald have berøet paa en Misforstaaelse. Der er ikke her Tale om, at Loven kun paany skal gjælde for 5 Aar; men gaar man ind paa Lovforslaget, som det foreligger, vil Loven blive staaende som et bestemt Led i Lovgivningen, uden at der vil blive Tale om nogen Tidsgænske.

Spøgsbro: Maa jeg blot til den ærede Minister sige, at naar han ikke fandt, at Kirkestyrelsen kan gjøre Noget imod de Angreb, der fremkomme paa Folkekirken, men at det maatte overlades til andre Kræfter, saa tror jeg dog, at det vilde være en meget væsentlig Hjælp omkring i Menighederne, naar vi gave de gode Kræfter frie, der allerede ere til Raadighed, saaledes at de under gunstige Vilkaar kunde bekæmpe Enhver, der vilde angribe Folkekirken. Vi have vore Kirkebygninger staaende, men benytte dem kun meget lidt, og vi have theologiske Kandidater i deres bedste Alder gaaende i Hundredevis, men forbyde dem at komme til at anvende deres Kræfter paa den Maade, hvortil de ere uddannede. Det forekommer mig, at der her er anvist Midler, med Hensyn til hvilke der vel kunde være Anledning for Kirkestyrelsen til at overveie, om de ikke kunde hjælpe til at afværge adskillige af de Farer, af hvilke Kirken nu trues.

Ministerens for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Naar det ærede Medlem nævnte, at vi have Kirker, som ikke benyttes, vil han dog vist indrømme, at det ikke er Kirkestyrelsen, der har noget Ansvar i saa Henseende. Det staar frit for at benytte Kirkerne, og det maa altsaa være andre Forhold, som kunne ligge hos Præsterne eller hos Menighederne selv, der virke til, at de ikke benyttes. Navnlig efter Loven af 1872 tror jeg, man maa indrømme, at der er givet en rundelig Leilighed til at benytte Kirkerne hver Dag, om det skal være, og i fuldeste Maal, og her maa altsaa andre Kræfter komme til Virksomhed. Vel erkjender jeg, at det ingenlunde kan siges, at Kirkestyrelsen ikke skulde kunne virke Noget dertil; men min Mening var, at Modstanden